

Інструкція з охорони праці для водіїв легкових та вантажних автомобілів

1. Загальні положення

1.1. Дія інструкції поширюється на всіх працівників Державного закладу професійної (професійно-технічної) освіти зі специфічними умовами навчання «Житомирська академія поліції» (далі – Житомирська академія поліції, заклад), які допущені до керування легковим та вантажним службовим автотранспортом.

1.2. Інструкція встановлює вимоги безпеки для працівників, допущених до керування автотранспортом, при підготовці до виїзду, русі по території закладу, ремонті і технічному обслуговуванні автотранспорту.

1.3. Керування автотранспортом може бути як основним видом службової діяльності (для штатних водіїв, поліцейських-водіїв), так і додатковим, у випадку, якщо працівник не являється штатним водієм, а виконує ці функції у відповідності з розпорядженням керівництва закладу.

1.4. Для штатних водіїв основним робочим місцем протягом робочого часу є транспортний засіб, за яким він закріплений. Додатковими робочими місцями для даної категорії співробітників можуть бути службові приміщення, спеціально визначені керівництвом Житомирської академії поліції, в яких вони очікують виїзду, а також інші приміщення або площадки, спеціально передбачені для стоянки, ремонту й обслуговування автотранспорту.

1.5. До керування автотранспортом та його обслуговування допускаються особи віком не молодше 18 років, які мають спеціальну підготовку і отримали посвідчення на право керування автомобілем, пройшли медичне обстеження, вступний інструктаж з охорони праці, інструктаж з охорони праці на робочому місці, стажування та перевірку знань правил технічної експлуатації автотранспорту та Правил дорожнього руху.

1.6. За працівниками, допущеними до керування легковим та вантажним автотранспортом, наказом керівника закладу закріплюється певний автомобіль на підставі акту закріплення (передачі) транспортного засобу.

1.7. На території закладу водій повинен дотримуватися правил внутрішнього розпорядку, зокрема:

- бути уважним до сигналів водіїв рухомого автотранспорту;
- не вмикати і не зупиняти (крім аварійних випадків) машини, верстати та механізми, робота на яких не передбачена цією інструкцією;
- не проходити і не стояти під піднятим вантажем, не їздити на підніжках та крилах автомобілів;
- не працювати при ремонті автомобіля несправним інструментом або на несправному обладнанні;
- не відкривати самовільно електричні щити та шафи.

1.8. Головними небезпечними та шкідливими виробничими факторами

під час керування автотранспортом, при його ремонті та технічному обслуговуванні є:

- наїзди проїжджаючих транспортних засобів;
- наїзди при зачепленні або розчепленні автомобілів з причепом (напівпричепом), запуску двигуна, самовільному русі транспортних засобів;
- термічні фактори (пожежі, вибухи при подачі палива в карбюратор двигуна самопливом, перевірці наявності палива в баці з використанням відкритого полум'я, опіки паром, водою із радіатора);
- знижена температура повітря у холодний період року;
- падіння вивішених на домкраті частин автомобіля;
- підвищені рівні шуму та вібрації;
- недостатнє освітлення;
- наявність в повітрі робочої зони шкідливих речовин.

1.9. Кожен автомобіль повинен бути забезпечений медичною аптечкою знаком аварійної зупинки та вогнегасником.

1.10. Керівництво закладу не має права примушувати водія (а водій не має права) до виїзду на технічно несправному автотранспорті. Справність автомобіля має бути підтверджена підписами у дорожньому листі особи, яка відповідальна за випуск автомобіля та водія.

2. Вимоги безпеки перед початком роботи

2.1. При підготовці автомобіля до виїзду необхідно перевірити:

- технічний стан автомобіля, справність гальмової системи, рульового керування, приладів освітлення і сигналізації, шин, склоочисників, а також перевірити правильність встановлення дзеркала заднього огляду, переконатися, що видно номерні знаки;
- відсутність течі палива, мастила, охолоджуючої та гальмової рідини, надійність кріплення коліс;
- наявність та справність інструменту та пристроїв;
- заправку автомобіля паливом, мастилом, гальмовою та охолоджуючою рідиною, рівень електроліту в акумуляторній батареї.

2.2. Перед виїздом необхідно пройти медичний огляд та одержати підтвердження особи, відповідальної за випуск автомобіля про його справність.

2.3. Керівництво закладу, направляючи водія в рейс тривалістю більше однієї доби, зобов'язано перевірити укомплектованість автомобіля необхідними пристроями, устаткуванням та інвентарем.

3. Вимоги безпеки під час роботи

3.1. Перед запуском двигуна необхідно переконатися, що автомобіль загальмований стоянковим гальмом, а важіль перемикачів передач поставлений у нейтральне положення.

3.2. Забороняється здійснювати запуск двигуна шляхом буксирування автомобіля та перемикачів ланцюга живлення стартера.

3.3. Заправку автомобіля паливом необхідно проводити при непрацюючому двигуні.

3.4. Виїзд автомобіля з технічними несправностями заборонено.

3.5. Під час керування автомобілем водій повинен мати при собі:

- посвідчення водія;
- копію свідоцтва про реєстрацію транспортного засобу;
- поліс обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів;
- дорожній лист;
- медичну довідку щодо придатності до керування транспортним засобом.

3.6. Раніше ніж почати рух з місця зупинки (стоянки) або виїхати з гаража, необхідно впевнитися, що це безпечно для працівників та інших сторонніх осіб, подати попереджувальний сигнал і лише після цього рушати з місця. За умовами незадовільної видимості необхідно користуватися допомогою іншої особи.

3.7. Перед початком руху автомобіля назад водій повинен переконатися, що його ніхто не об'їжджає і поблизу немає людей або перешкод.

3.8. Швидкість руху транспортних засобів по території закладу не повинна перевищувати 10 км/год.

3.9. Під час руху автомобіля по території закладу (при обкатці, випробуванні тощо) забороняється перебування на ньому осіб, які не мають до цього прямого відношення.

3.10. Під час руху водій повинен виконувати вимоги Правил дорожнього руху, вказівки регулювальників, світлофорів та інших засобів регулювання руху.

3.11. Вибирати швидкість руху необхідно з урахуванням шляхових умов, видимості, інтенсивності та характеру руху транспортних засобів та пішоходів, особливостей та стану автомобіля.

3.12. Особи, які знаходяться в автомобілі, зобов'язані виконувати вимоги водія з питань безпеки.

3.13. Забороняється:

- перевезення у салоні більшої кількості людей, ніж обладнано місць для сидіння;
- рух автомобіля з відкритими дверима;
- спати чи відпочивати в кабіні автомобіля при працюючому двигуні для обігріву кабін;
- передавати керування автомобілем стороннім особам.

3.14. При зупинці (стоянці) автомобіля водій, залишаючи транспортний засіб, повинен вжити усіх заходів проти самовільного його руху:

- зупинити двигун;
- встановити важіль перемикання передач в нейтральне положення;
- загальмувати автомобіль стоянковим гальмом.

3.15. Залишати автомобіль дозволяється тільки після прийняття заходів, що повністю виключають можливість його самостійного руху під час відсутності водія.

3.16. Виходячи із автомобіля, водій повинен попередньо переконатися у безпечному стані поверхні (наявність вибоїн, слизькості, сторонніх предметів тощо), а при виході на проїжджу частину дороги – ще й у відсутності руху як у попутному, так і у зустрічному напрямках.

3.17. Для запобігання виникнення пожежі на автомобілі забороняється:

- допускати скопичення на двигуні та карбюраторі бруду та мастила;

- залишати в кабіні та на двигуні забруднені мастилом та паливом використані ганчірки;
- експлуатувати несправні прилади системи живлення;
- застосовувати для миття двигуна бензин та інші легкозаймисті рідини;
- подавати при несправній системі живлення бензин в карбюратор із ємності самопливом за допомогою шланга або іншим способом;
- палити і користуватися відкритим вогнем при визначенні наявності палива у баці, а також при заправленні автомобілів із додаткових ємностей;
- проводити ремонт паливної системи при працюючому або гарячому двигуні, включеному запалюванні;
- користуватися відкритим вогнем при визначенні та ліквідації несправностей механізмів;
- підігрівати коробку змінних передач, двигун відкритим вогнем, а також користуватися ним у безпосередній близькості від системи живлення двигуна (у тому числі від паливних баків).

3.18. Для перевірки наявності палива в паливних баках слід застосовувати спеціальні лінійки, які виключають іскроутворення в результаті ударів або переносні світильники у вибухонебезпечному виконанні.

3.19. При вимушеній зупинці автомобіля на узбіччі або на краю проїжджої частині дороги для проведення ремонту водій зобов'язаний включати аварійну світлову сигналізацію та установити знак аварійної зупинки на відстані не ближче 20 метрів до транспортного засобу в населених пунктах, та 40 метрів – за їх межами. При роботі на узбіччі під автомобілем необхідно знаходитись зі сторони, протилежній проїжджій частині дороги.

При відсутності у водія необхідних пристроїв та інструменту для безпечного виконання конкретного виду робіт, ремонт забороняється.

3.20. Під час ремонту автомобіля водій зобов'язаний виконувати вимоги безпеки праці, зокрема:

- перевірку технічного стану транспортного засобу при виявленні несправності проводити при непрацюючому двигуні та загальмованих колесах;
- для огляду транспортного засобу при недостатньому освітленні необхідно користуватися переносним світильником, обладнаним захисним скляним ковпаком із захисною металевою сіткою;
- перед проведенням робіт, які пов'язані з прокручуванням колінчастого та карданного валів необхідно відключити запалювання, установити важіль перемикачів передач у нейтральне положення та звільнити важіль стоянкового гальма. Після виконання необхідних робіт автомобіль слід загальмувати стоянковим гальмом.

Забороняється прокручувати карданний вал за допомогою монтажною лопатки або інших предметів;

- усі регульовальні роботи на двигуні, за виключенням регулювання карбюратора та кута випередження запалювання, повинні проводитися при непрацюючому двигуні;

- при роботі гайковими ключами необхідно підбирати їх відповідно до розмірів гайок, правильно накладати ключ на гайку, забороняється підтискувати гайку ривком.

Забороняється відкручувати гайки ключами більших розмірів з

підкладанням металевих пластинок між гранями гайки і ключа, а також подовження рукоятки ключа шляхом приєднання іншого ключа або труби, залишати інструмент і деталі на автомобілі (рамі, агрегатах, капоті тощо);

- забороняється виконувати будь-які роботи на автомобілі, якій вивішений тільки на одних домкратах.

3.21. Перед вивішуванням частини автомобіля домкратом необхідно встановити його на горизонтальну неслизьку площадку за межами проїжджої частини дороги, зупинити двигун, включити знижену передачу, загальмувати автомобіль стоянковим гальмом, встановити під колеса упорні колодки, вивести людей із салону, зачинити двері.

3.22. При вивішуванні автомобіля на ґрунтовій поверхні необхідно вирівняти місце установки домкрата, покласти під домкрат міцну дерев'яну підставку площею не менше 0,1 м² або дошку. Забороняється встановлювати домкрат на випадкові предмети або класти їх під плунжер домкрата.

3.23. При перегріві двигуна пробку радіатора можна відкривати тільки тоді, коли температура охолоджуючої рідини нижче 100 °С.

Пробку радіатора на гарячому двигуні необхідно відкривати у рукавицях або накривши її ганчіркою. Пробку слід відкривати обережно, не допускаючи інтенсивного виходу пари в сторону відкриваючого.

3.24. Взимку, для попередження випадків обморожування при усуненні несправностей у дорозі, слід працювати тільки у рукавицях. Забороняється торкатися до металевих предметів, деталей та інструменту руками без рукавиць.

3.25. Забороняється допускати до ремонту осіб, що не мають на це право (пасажирів та інших осіб).

3.26. У випадках, коли водій або особи, що супроводжують автомобіль, ставляться в умови небезпечні для їх життя та здоров'я, необхідно негайно припинити роботу.

3.27. Буксирування несправних автомобілів повинно виконуватися транспортним засобом без причепа та з технічно-справними зчіпними пристроями, як у буксированого транспортного засобу, так і у транспортного засобу, що буксирує.

3.28. Буксирування транспортних засобів здійснюється із застосуванням жорсткого або гнучкого зчеплення. Жорстке зчеплення повинно забезпечувати відстань між транспортними засобами не більш як 4 м, гнучке – у межах 4–6 м. При гнучкому зчепленні сполучна ланка через кожний метр позначається сигнальними щитками або прапорцями.

У разі буксирування на гнучкому зчепленні, у буксированому транспортному засобі повинні діяти і бути справними робоча гальмова система і рульове керування, а на жорсткому зчепленні – рульове керування. Буксирування на жорсткому або гнучкому зчепленні повинно здійснюватися лише за умови, що за кермом буксированого транспортного засобу перебуває водій.

3.29. Перед початком буксирування водії повинні узгодити порядок подачі сигналів, зокрема для зупинки транспортних засобів.

3.30. Буксирування забороняється:

-під час ожеледиці;

-якщо загальна довжина зчеплених транспортних засобів перевищує 22 м.

4. Вимоги безпеки після закінчення роботи

4.1. Після повернення з рейсу водій повинен оглянути автомобіль. При необхідності доповісти безпосередньому керівнику про несправності, які належить усунути.

4.2. Доповісти безпосередньому керівнику про всі несправності та події, що мали місце під час роботи або виїзду.

4.3. При безгаражному зберіганні у зимовий час та використанні води у якості рідини для охолодження, злити воду з радіатора та двигуна.

4.4. Загальмувати автомобіль стоянковим гальмом, відключити акумулятор від мережі живлення та зачинити автомобіль.

4.5. Якщо автомобіль знаходиться у ремонті та має бути залишений на козелках, перевірити надійність їх встановлення. Забороняється залишати автомобіль, піднятий домкратом.

4.6. Зняти спецодяг, змити лице та руки теплою водою з милом або іншим миючим засобом. Забороняється мити руки в мастилі, бензині, гасі.

5. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

5.1. При дорожньо-транспортній пригоді водії, причетні до неї повинні:

- негайно зупинитися і не зрушувати з місця транспортні засоби, а також інші предмети, які мають відношення до пригод;

- при необхідності викликати «швидку допомогу», а якщо це можливо, відправити потерпілого на попутному транспорті або відвести на своєму в найближчий лікувальний заклад. Повідомити там своє прізвище, номер транспортного засобу (з пред'явленням посвідчення водія та інших документів, які засвідчують особу, та реєстраційний документ на транспортний засіб), після чого повернутися до місця пригод;

- повідомити про випадок безпосередньому керівнику, записати прізвища та адреси очевидців та чекати прибуття працівників поліції;

- якщо рух інших транспортних засобів неможливий, необхідно звільнити проїжджу частину, попередньо зафіксувавши положення транспортного засобу та предметів і слідів, які відносяться до дорожньо-транспортної пригоди.

5.2. Якщо під час проведення ремонту та технічного обслуговування транспортного засобу виникла аварія, нещасний випадок або аварійна ситуація необхідно:

- негайно припинити роботу, огородити небезпечну зону, не пускати до неї сторонніх осіб;

- якщо є потерпілі, надати їм домедичну допомогу, при необхідності викликати «швидку допомогу»;

- доповісти про аварію, аварійну ситуацію чи нещасний випадок безпосередньому керівнику, до його прибуття прийняти заходи щодо ліквідації небезпечної ситуації, а після його прибуття виконувати його вказівки.

Інженер з охорони праці I-ї категорії
ВЛМТЗ Житомирської академії поліції

Андрій ЗАГОРУЙКО